

TORNAI JÓZSEF

Jaj, bűnös lettem!

Megijedtem a mulandóságtól,
s a mulandóság bosszút állt.
Bélyeges lettem, én az eddig tiszta zápor,
betegem élek most tovább.
Ha visszatérek majd az őszi rendbe,
ahogyan föl is ébredek,
lehetek cirmos naplemente
lóherés szántóim felett.

Lakhatok múltó emberekkel,
kik éppen attól csillagok,
hogy a fénytől némulva reggel,
estére újra lüktetéstől boldogok.
Csak úgy lehetek az omló világnak
egy kis része, sőt indoka,
ha kilépni éppúgy nem kívánok
a kozmoszból, mint eltűnni zugaiba.

Hinni a mítoszt,
mikor a szerelem gyümölcsmagja érett,
és a Kezek Betűje fölizzott,
áthasítva minden sötétséget.
Jaj, bűnös lettem!
Néznek rám a szárnyas tavirózsák,
kik, mint gyerekkoromban, most is nagy seregben
a megbocsájtást zsoldározzák.

Kenyér és bor

(A *Duinói elégiák* költőjének ajánlom.)

Hogy én is valami Megoldhatatlannak
a halásza legyek (mint voltam!)? Nem,
ebbe nem süllyedek vissza, nem mintha
a csöndet választanám csalétkül,
hátha így a tengerben úszó Napot
is kifoghatom.

Csak tudom már: az ige a szellemnek
más tartománya, mint bármiféle látható
vagy hallható táj, erdő, patak, völgyszakadék.
Ezekről nem csak álmodni lehet. De szavakba
kristályosítani, ami nincs úgy, ahogy
látszik? Reménytelen.

S talán már ki is fogytam a tánchoz kellő erőből,
talán már tilos vallanom azokról
a mélység-hatalmakról ott messze túl
az elmúláson és a maradandóságon. Hogy
szoríthatnám marokra, amire az egész
emberi múlt kevés volt?

Várni kell, mint a szerelemben, meggörnyedni egy
kocsmaszéken, úgy lesni, aki eljöhetsen.
Megszólalni öngyilkosság. Nem ölhetem
meg magamat, amikor úgylis haláloamat
jósolják az őszi ökörnyálak.
Száluk ezüsttjén látom magam:
egy elfehéredett arcú táltost. Napról napra

élni annyi, mint megmérni az óceánt
és a kvarcsemeket egy mértékkel. Csakhogy
sose tanultam mértéket. Mi az?
Boldogság vagy föltépett seb,
gyümölcs, melyet elfogyasztatlanul gödörbe
söpörnek? Lehullott fürt szeretnék lenni,
körül zengenének a darazsak.

Végül azzá fogynék, ami mindig is voltam:
változó atom. Csillagspirál,
ahogy tekeredik és széthull fekete
űr-ketrecben. Maga a Megoldhatatlan.
Ha az lehetnék, nem bálnám
az öregséget és szélsírást
annak és azoknak a sírja körül,

akiket szerettem. Velük együtt lehetnék *Én*,
és mégsem az a zárt homály,
ahonnan születtem, hogy homo sapiens
legyek: halandó és énekelve táncoló,
ünneplő se vég, se végtelen. Bort és
kenyeret pazarló szív.

Az elégetett királynő

Miért, minek gondolhatnék szívesen rád? Szolgasággá tetted a szerelmemet, szépséged és ágyad ringyója!

Nem hallottad meg a segélykiáltásomat.

Hogy fordítottál hátat nekem, minden más férfi csapdája! Fajtalan nő! Vakságom sose gyógyult meg az imádatom miatt. Csak zuhanni tudtam, ó milyen mélyre, most látom; mikor kellett volna, szerelmemről makogtam,

és átfogva a vállad, azt lihegtem: nem lehet ekkora örület-különbség köztünk, s te képmutató, csókokkal hazudtál kibúvót a számon.

Jaj, beszennyezett évek! A balek boldog volt egyetlen ágyék-simogatástól és éjszakától, míg a hajnal már kék mozdulatlansággá varázsolta az ajtón betolakodó szellem-torzókat.

Suttogóm, félrevezetóm, árulóm, ki megbénult zsákmányának nézett más életeket, nem törődve azzal, hogy az övé milyen gyorsan fogy el új ruhák, parfümök és pezsgőspoharak között.

Ez a kétségbeesés is hiába tör ki belőlem. Nem létezik vigasztalóként a halál. Az elégetett királynő nem lehet más, csak fájdalom, fájdalom, fájdalom.

Halál volna elnémulni

(A Duna tv-ben újra megindult „Fölszállott a páva”-versenyre)

Rád gondolok, Fodor Bandi,
 táncot járnak a mérai
 fiúk-lányok; a buzsáki
 fiatalok énekelnek:
 „akit a szerelem gyötör,
 nem kell annak tehén, ökör”.
 Őr-szívednek így felelnek.
 Mikor te is szádra vetted,
 amit még Ázsia termett,
 nem gondoltad, új évezred
 nekünk rohan, hogy fölváltsa
 az ünneplést drog-mocsárra,
 tengeren-jött zaj-okádás
 hajt reggelig szex-vonaglást,
 töri virágaink színét.
 De látod, öröködbe lép
 Dunántúl, Erdély, Felvidék
 és a Bácska, Alföld magyar
 fölnojtje és serdülője,
 hogy bokáját összeütve
 a „márványkőből”-t is zengje.
 Azt kiáltják, hallod, Bandi?
 „Halál volna elnémulni,
 s nem követni nagy bűnösség
 lelkünk páva-röpülését!”

TORNAI JÓZSEF (1927) Budapesten élő költő, író, műfordító. A *Hitel* főmunkatársa. Legutóbbi kötete: *A semmi ellen* (2012).